

Алексей Александрович Корж

1924–2010

УДК 617.3(048.1)(477)

Світлої пам'яті академіка Коржа Олексія Олександровича

*«...Земний шлях є лише
складовою життя людини...»
Іоанн Златоуст*

Українська держава, медична громада та ортопедична спільнота зазнали тяжкої втрати. Після тривалої хвороби 1 листопада 2010 р. на 87 році життя закінчився земний шлях славного сина українського народу, багаторічного яскравого лідера та патріарха вітчизняної ортопедії академіка Олексія Олександровича Коржа.

Обсяг зробленого Олексієм Олександровичем, масштаб і велич його особистості розділили після відходу його у вічність історію розвитку ортопедії в Україні та країнах минулого СРСР на три періоди: до нього, з ним і без нього.

О.О. Корж народився 23 квітня 1924 р. у с. Оболонь Оболонського р-ну Полтавської області. У 1945–1951 рр. навчався в Харківському медичному інституті. Після закінчення з відзнакою інституту в 1951 р. прийшов працювати лікарем ортопедом-травматологом до Харківського НДІ ортопедії та травматології (тепер Державна установа «Інститут патології хребта та суглобів імені проф. М.І. Ситенка АМН України»). У 1952 р. був переведений на посаду наукового співробітника, а через рік — старшого наукового співробітника. У 1955 р. О.О. Коржа запросили до Українського інституту удосконалення лікарів (тепер Харківська медична академія післядипломної освіти) на посаду асистента кафедри ортопедії та травматології. Захистивши в 1956 р. кандидатську дисертацію, став доцентом кафедри. У 1962 р. О.О. Корж захистив докторську дисертацію, у 1962–1965 рр. працював на посаді професора кафедри ортопедії та травматології УІУЛ. У 1964 р. Олексій Олександрович одержав звання професора. У 1965 р. його призначили директором інституту ім. проф. М.І. Ситенка, який він очолював до 1996 р. Одночасно — у 1966–1987 рр. він керував кафедрою ортопедії та травматології УІУЛ. Упродовж 32 років очолював Харківське медичне товариство, з 2002 року був його Почесним президентом.

Під керівництвом академіка О.О. Коржа було обґрунтовано, розроблено та впроваджено низку хірургічних втручань: реконструкцію грудної клітки у випадку тяжкої стадії сколіозу, передній

спондилодез у випадку запущеного спондилолітезу, трансплантацію головки стегнової кістки, реконструкцію кульшового суглоба у випадку природженого вивиху стегна і деформівного коксартрозу, спосіб з'єднання кісткового трансплантата з кісткою реципієнта, реконструкцію надвертлової ділянки з використанням кісткових і керамічних алотрансплантатів. Уперше у СРСР Олексієм Олександровичем було запропоновано і впроваджено протезування на операційному столі після ампутації кінцівки (експрес-протезування) як один із важливих заходів медичної реабілітації і ранньої соціальної адаптації хворих та інвалідів.

У 1977 р. за обґрунтування, розробку і впровадження в практику методики пересадження великих кісткових алотрансплантатів йому було присуджено Державну премію СРСР.

За ініціативою академіка О.О. Коржа засновано і значно розвинуто такі наукові напрямки, як вертебрологія, ортопедична артрологія, кісткова онкологія та замісна і реконструктивна хірургія опорно-рухової системи. Під його керівництвом було виконано програму зі створення і широкого впровадження в хірургічну практику керамічних матеріалів. Широко відомими є його праці з реконструктивно-відновлювальної хірургії у випадку кістково-суглобового туберкульозу, з проблеми регенерації кісткової тканини, хірургії таза, проблем протезування і ортезування.

О.О. Корж є автором понад 600 опублікованих наукових робіт, з них 18 монографій та 46 авторських свідоцтв і патентів на винаходи. Під керівництвом академіка О.О. Коржа було захищено 37 докторських і 27 кандидатських дисертацій.

З 1967 р. до 2004 р. академік О.О. Корж був головним редактором найстарішого фахового журналу «Ортопедия, травматология и протезирование».

Щире захоплення, глибоку повагу та гордість викликають віхи становлення Олексія Олександровича як видатного вченого та організатора науки, чуйного, вдумливого, висококваліфікованого лікаря ортопеда-хірурга, талановитого мудрого педагога, успішного громадського діяча та яскравої особистості державного значення: доктор медичних наук (1962 р.), професор (1964 р.), член-кореспондент АМН СРСР (1967 р.), лауреат Державної премії СРСР (1977 р.), заслужений діяч

науки УРСР (1982 р.), дійсний член (академік) АМН СРСР (1988–1991 рр.), академік АМН РФ (1992–1993 рр.), академік НАН України (1992 р.) та академік-засновник АМН України (1993 р.), директор Харківського інституту ортопедії та травматології ім. проф. М.І. Ситенка (1965–1996 рр.) і, за сумісництвом, завідувач кафедри ортопедії і травматології Українського інституту удосконалення лікарів (1966–1987 рр.), головний редактор всесоюзного (1967–1992 рр.), надалі українського (1992–2004 рр.) журналу «Ортопедия, травматология и протезирование», Президент Всеукраїнського товариства ортопедів-травматологів (1991–1996 рр.), Почесний президент Української асоціації ортопедів-травматологів з 2006 р., президент (1967–2002 рр.) і Почесний президент (з 2002 р.) Харківського медичного товариства, голова Харківського обласного товариства ортопедів-травматологів (1971–1979 рр.), Почесний голова Харківського обласного осередку Української асоціації ортопедів-травматологів (з 2007 р.), член Міжнародної асоціації ортопедів-травматологів (SICOT), Почесний член Сербської медичної академії, товариств ортопедів Польщі, Молдови, Узбекистану, учасник та інвалід Великої Вітчизняної війни.

Заслуги академіка О.О. Коржа були високо оцінені державою. О.О. Корж нагороджений орденами Леніна (1971 р.), «Знак пошани» (1976 р.), Вітчизняної війни II ступеня, «За мужність» III ступеня, неодноразово був відзначений урядовими медалями

і медалями ВДНГ. Його було нагороджено почесними грамотами Міністерства охорони здоров'я України, обласної та міської державних адміністрацій Харкова, у 2002 р. — Почесною грамотою Верховної Ради України. Перебуваючи на заслуженому відпочинку з 1996 р., Олексій Олександрович продовжує активно працювати — осмислювати й аналізувати шлях, який пройдений світовою і вітчизняною ортопедією та інститутом ім. проф. М.І. Ситенка, а також визначати напрямки та контури подальших досліджень. У його роботах органічно поєднуються думки широкої історичної палітри корифея та намагання майстра-художника відобразити і залишити у фаховій скарбниці пам'яті певну деталь, яка більш рельєфно віддзеркалює головне послання. Цикл робіт, написаний у цей період академіком О.О. Коржем, складає, за великим рахунком, його творчий заповіт.

Провести Олексія Олександровича в останню путь разом зі співробітниками інституту ім. проф. М.І. Ситенка, науковою та медичною громадськістю Харкова та області приїхали лікарі з усієї України — від Донецька до Ужгорода.

Гортаючи книгу життя Олексія Олександровича, переконаєшся, що він завжди буде жити в пам'яті всіх, хто його знав, і особливо соратників, колег, численних учнів і фахівців, які займаються ортопедичною наукою та практикою. Його життя і діяння як особистості, громадянина та ученого є і будуть взірцем вірного служіння своїй країні.

Українська асоціація ортопедів-травматологів

Харківське медичне товариство

Харківський осередок Української асоціації ортопедів-травматологів

Колектив Державної установи «Інститут патології хребта та суглобів

ім. проф. М.І. Ситенка АМН України»

Колектив Харківської медичної академії післядипломної освіти

Редакційна колегія журналу «Ортопедия, травматология и протезирование»